

Стан редакције и администрације

Космајска ул. бр. 22.

Огласи се дају у администрацији

— Цена утврђена —

Неплаћена се писма не примају

Рукописи се не враћају.

Писма, рукописе, новаље и сме остало
што се односи на лист, слави и властитељство листа.

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Аустрија и Србија

Један петимичан поглед у прошлост, како су Срби Аустрију задужили, а како је она Србима

Вратила.

Када и сам Леополд, при другој опсади Бече, би принуђен да бежи и потражи спас у турској, Ђорђе Колчицки и Ђорђе Михајловић, жртвујући своје животе, учинише много да се Беч не преда пре доласка Собјескога са својим Польскимима.

Само преко Ђурђа Бранковића, који је уликом аустријског двора био венчан за српског деспота, могла је Аустрија имати уза се све Србе и појењети онако сјајан успех дошав чак до Скопља.

Том прилаком је српски патријарх у Пећи, Арсеније, на разна обећања непромишљено пристао да са својим Србима напусти старо огњиште.

Кад је то свршено, онда су деспота Ђурђа, који је Аустрија толика услуга учинио а због тога обасут милошћу, преваром ухватили и бацили га у тамницу. И ако су то радили највећа сметала да обећају Србима „и саму слободу да бирају себи војводу“. Док им је требао обасипа ли га наградама. Али као су се побојали да Ђурђа не затражи независност Срба као што му је дато обећање, они су га безобзирно уклонили.

У место деспота Ђурђа Срби добише више ни њега. Тако исто после Арсенија не добише више патријарха него архијепископа.

Кад се Фрања Ракоција појде противу Леополда Срби поново дадоше доказа о својој оданости и верности. Код Печуја, Шаклуша, Сегедине и другим местима Мађари свуда осетише тешке ударце српске песнице. Ма да су добијали већа обећања од Ракоција Срби остајуше верни цару. А кад Мађари најзад подлегоше, повластицима које Леоболд Србима обећаваше не би ни помена. Срби

и овај мах бише преварени.

Карло VI, као и Леополд, најавио је патријарху у Пећи, Арсенију IV, да он још једном изведе Србе отуд и пресели их у аустријске земље. Рат се са Турцима обновио. Овом су приликом Срби, који су остали иза Арсенија у старој домовини, грозно пострадали. Оно клање које Турци извршиле тешко је описати.

Марија Терезија показа се врло пријатељска расположена према Србима, с тога што се за престо појавише и други претенденти. И Срби у борбама за наследство силну крв пролаше и небројено глава изгубише.

Под Јосифом II и Леополдом II обновиле су се борбе са Турцима и Срби се одликовали у свима бојевима.

Док су се овострана Срби борили против турског насиља, аустријски Срби гинуше за Аустрију. Кад наста мир с Турцима Срби за цара проливаше крв у разним бојевима са Наполеоном. Сироти граничари! Заштити су мислили онда да се боре?

Под владом Фрање Јосифа 1848. дигоше се понова Мађари против Аустрије и Хабсбуршке династије. Најава се у незгоди, Аустрија је преко свога конзула убеђивала владу у Србија, како је врло потребно, да помогне Србима у новцу и у чебани, а Аустрија ће све те жртве признати и накнадити.

И заиста, Срби из кнежевине знатно су учествовали у тој борби противу Мађара. Нарочито се одликовала она војска под славним Књинанином, који је водио преко 12.000 момака из Србије.

До би Србе још више придобили на своју страну сам цар издаде овакав проглас:

(Настава се)

Наш први ратни успех

— Из записника једнога редова —

Како је наша војска прешила на аустријско земљиште.

На Куновачија Ади, 28. јула
поменутим, нарочито се видно
истакао редовни добровољац прапор-
ник, Црногорац, који је за по-
калану храброст и ревност од-
јединак успехом, који ће остати
забележен у историји овог рата.

Командант нашег батаљона у-
чилио се, да би било не само
добро и то време десио се је-
дан крупан догађај. Моја чета
се у моме одсуству прославила
јединак успехом, који ће остати
забележен у историји овог рата.

Аустријанци до овога часа
нису више ни покушавали, да
повраче изгубљену аду, која за
њих значи велики губитак, а
да нас зната добитак, јер је
Дунав између ове аде и наше
обале најужи на својју дужину,
тако да би га коњаници
овде могли препливати.

Аустријанци су према Ади на
својју обалу ископали ровове,
али се у њима ни живи не по-
казују.

Добитак ове Аде први је наш
ратни успех у борби са Аустрија-
нцима на Дунаву и Сави и тај
успех није за потцењивање.
Ова Ада простира се тик уз
нашу обалу до Вишице до Ве-
ликог Села, дуга је преко шест
километара, а местимично широка
преко једног километра.
Пространством је много већа
од Циганлије, а готово је затеп-
љена уз нашу обалу.

Данас по подне као ордонац
имао сам и сам срећу да чамцем
пређем у новоосвојено земљиште,
са кога наши будне мотре
на кретање непријатеља. На Ади
је веома пријатно и једину до-
саду чине грдни ројеви страшно-
вите досадних комараца.

Да нам је са комарцима
лако као са Швабама добро би-
ило, вели поднаредник Још а,
који сада командује једним де-
лом острва на толико задовољ-
ство препостављених, да је
предложен у име награде за на-
реднички чин.

Па ви, јунаци, без многе
муке освојите ову бесправну
земљу, велим ја.

И ми мало ударио у
окупацију. Но ово је само по-
четак, или морамо брзо настапити,
вели други.

Војници, и ако су на Ади
одсечени од својих трупа, ипак
се тамо осећају врло пријатно,
као да су на своме кућном
прагу.

Ја сам их са задовољством
посматрао и дивећа се њиховој
неустрашимости и преданости
служби вратио сам се с ново-
освојеног српског острва под
шатор, пошто сам под једном
великом тополом, крај „мириса“
запаљене крпе на једном пању
написао овај кратак извештај
о првом нашем ратном успеху
за којим ће се ово низати ре-
дом један за другим.

Приликом заузета Аде осем
ли рубац; на глави му је била вој-
ничка капа обичног мускетара.
Десном руком управљао је ко-
њем, а левом је брисао непре-
стано очи од крви, што је цу-
рила испод ру лица. Једва је гле-
дао оп крви. Још из далека ви-
као је промуслим гласом: „Ба-
терија, батерија мора напред!“
Где је остала батерија? Екс-
еленција је...“ Ја притрчах да
га придржим; он се наслони-
ти готово несвесно на гривну сво-
га коња, којим није више управ-
љао; руке су му троми кло-
нуле око коњског врата.

Не би имао времена да ра-
њеном помогнем, па да ми је
било и брат. Зовем једнога ра-
њеника, што је седео у јарузи
и мучио се да веже своју ру-
ку држећи један крај платна
зубима. Он је спустио самим
опрезно на земљу генералшта-
биог капетана. Још један пут по-
гледах у бледо и искривљено
лице; још у полу-несвести за-
дрхлаје су му уснице: „Бат, бат,
бат, бат, бат...“ Хтео је рећи
— батерија каптед! — О вери
и драги човече! Али свака тре-
нутак био је скупоцен. „Братих
наставиће се

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Прилог у поданство

Пошто услед ратног стања
између Србије и Аустро-Угар-
ске не важе уговори потписани
по којима аустро-угарски пода-
ници не могу бити примљени у
српско поданство без отпуста
из аустро-угарског поданства,
то су се многи обратили Мини-

старству Унутрашњих Дела и
полицији, властима молбама, да
без других формалности и без
отпуста аустро-угарских власти
пређу у Српско поданство. Све
се ове молбе узимају у распра-
вљање без отпуста из аустро-
угарског поданства и по њима
ће се брзо доносити одлуке о
пријему у српско поданство, те
ће сви они који су одавно же-
лели и чекали српско поданст-

во, у скромом времену постати
српски поданици.“

Наша пршта наша јади

Познато је свима да имамо и
пошту, али узлуд сваког дана
очекујемо да нам се она уред-
но доставља Молили би г. Ми-
нистра Грађевина, да кад нам
је већ учинио да гошту имамо
да је џар и уредно примамо.

Долова Руси

Како сазнајемо из поузданых
извора, из Русије нам долазе
200.000 добро спремљених Ру-
са, који ће раме уз раме стати
на браник наше праведне ства-
ри. Живео велики братски Ру-
ски народ.

Европска војна

Грци и Турци

— Турци све више испољавају своју иржњу према —

Букурешт, 30. јула

„Универзија“ сазнаје из добро информисаних кругова, да
су се Турци спремили да учине препад на Грчку.

— Рат је неизбежан —

Букурешт, 30. јула

У овдашњим владајућим круговима сматрају да је оружан
сукоб између Грчке и Турске неизбежан. На грчко-турском
границама већ је дошло до омањих чарки.

Један угледни дипломата изјавио је, како је сазнао да
Турска има агресивне намере према Грчкој.

— Држање Бугарске —

Букурешт, 30. јула

Вест, да је Бугарска дала приставак порти, на пропуштање
турске војске преко бугарске територије, направила је у
румунским политичким круговима велику сензацију. Грчки
посланик одмах је посетио министра председника, и са њиме
је дуго конферисао.

Држи се да ће румунска влада интервенисати код порте!

Руско-Аустријско бојиште

— 2000 Аустријанаца у ваздуху —

Б. Пешта 30. јула

Вест римске „Газете де Пополо“, да су Руси успели да ба-
це у ваздух један војнички воз, све се више потврђује. По
последњим вестима, кореспонденц Биро-а у Галицији је прили-
ком једне катастрофе на железници страдало преко 2000 вој-
ника. Међу погинулим и рањеним налази се велики број
Мађара.

Ова вест направила је огромну панику у Пешти и сви
верују, да је ово она катастрофа о којој је талијански лист
јавио.

Черновица у руским рукама

Јаш, 30. јуна

Јутрос у пет часова овде је стигла вест, да су Руси
продрли дубоко у Буковину и да су Козаци на јуриш заузели
главну варош Черновици.

Аустријанци су се, после упорне борбе повукли на Југ,
паличи успут села.

Поједини о самом заузећу јом нема.

— И без објаве ступила у рат —

Петроград, 29. јула

Утврђено је, да су Аустријани напали на руску границу,
на 12 часова пре но што је рат објављен.

— Ренекамф, командант руских трупа —

Београд, 30. јула

Јуче је изишао царев указ, којим се популарни генерал
Ренекамф поставља за врховног команданта трупа којег опери-
шу према Аустрији.

Ренекамф је веома популаран војник и познат са својим
храбрих подвига у руско-јапанском рату.

— Аустријска мобилизација —

Беч, 30. јула

Војне власти нису ни мало задовољне резултатом моби-
лизације, која је знатно подбацила. У пограничним крајевима
према Србији, Русији и Румунији одзив је био тако слаб, да
је једва 40 од сто мобилисано.

Револуција у Угарској

— Хапшења у Угарској —

(Наш специјалан извештај)

Сомбор, 29. јула

Овамо је добегао граф Кароли млађи брат угледног ма-
ђарског властелика и политичара, графа Михајла Каролија.
Породица Кароли има ван Сомбора огромно имање и добегла
граф склонио се на једном мајуру. Својим пријатељима, који
су га одмах посетили изјавио је да у Бешти бесни револу-

— Долазак Руси —

Како сазнајемо из поузданых
извора, из Русије нам долазе
200.000 добро спремљених Ру-
са, који ће раме уз раме стати
на браник наше праведне ства-
ри. Живео велики братски Ру-
ски народ.

Наша пршта наша јади

Познато је свима да имамо и
пошту, али узлуд сваког дана
очекујемо да нам се она уред-
но доставља Молили би г. Ми-
нистра Грађевина, да кад нам
је већ учинио да гошту имамо
да је џар и уредно примамо.

Дивљаци

Пале жене и децу

Крагујевац, 31. јула

Наше трупе заузеле су Суху Гору и Игриште. Непријатељ је покушао да поврати Суху Гору, али му је напад од-
бијен. Непријатељ се утврђује на Голешу и Јаловику, а тако исто и Бујаку, према Вихри. Један непријатељски батаљон на-
пао је на један наш вод трећег позива на Вихри. И овај је напад одбијен; мусимани аустријски добровољци, већ су изгу-
били веру у себе и Аустријску, те бацају оружје.

Жуслимажи бацају оружје

Изгубили веру у Аустрију

Крагујевац, 31. јула

У Груду су непријатељски војници просули петролеј по поду куће
тамошњег српског учитеља Манојла Илића, кога су са сином ухапсили
и, пред ври-ком учитељеве жене и деце, запалили кућу, пре што су
деца изашла из куће. Долазак српских војника прекинуо је варвар-
ско задовољство углажених Беччија, који су пред нашима брзо уступили
бомбом палаје у саму дереглију.

Лијеж се држаки

ВАРОШ је ПАЛА —

Париз, 30. јула

Вест, да су Немци заузели Лијеж, није тачна. Они су се прогу-
рвали у варош, али утврђења и даље дају отпор на целој линији.

Французи у Елзасу

Француска војска напредује

Париз, 30. јула

На целој граници било је између француских и немачких
трупа борба без великог значаја, али се и у њима показала надмоћност француске артиљерије. У свима сукобима и фран-
цуска коњица показала је своју надмоћност над непријатељском. Француске трупе заузеле су висове и кланце на Вог-
езима и доминирају Горњим Елзасом, држава линију Иглена